הלכה · משנה תורה · מפרשים · ציוני מהר״ן · ספר שופטים

# ציוני מהר"ן על משנה תורה, הלכות אבל

רבי נחום אש

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# ציוני מהר"ן על משנה תורה, הלכות אבל

רבי נחום אש

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ציוני-מהרן-על-משנה-תורה-הלכות-אבל/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה א ..... 4
**פרק ב** ..... 4
הלכה ד ..... 4
**פרק ג** ..... 4
הלכה א ..... 4
הלכה ה ..... 5
הלכה ו ..... 5
הלכה יב ..... 5
**פרק ד** ..... 6
הלכה ב ..... 6
הלכה ט ..... 6
**פרק יג** ..... 6
הלכה ג ..... 6
**פרק יד** ..... 6
הלכה א ..... 6
הלכה יב ..... 7

## פרק א

### הלכה א

**אבל שאר השבעה ימים אינו דין תורה אע"פ שנאמר בתורה ויעש לאביו אבל שבעת ימים נתנה תורה ונתחדשה הלכה ומשה רבינו תקן להם לישראל ז' ימי אבילות וז' ימי המשתה.** הכ"מ לא הראה מוצא הדברים ובס' בית הילל ביו"ד סי' שצ"ח הביא דברי רבינו הללו וכתב עליו וגם מש"כ שתיקן להם משה ז' ימי המשתה לא ידעתי מנ"ל הא דלא מצינו בשום מקום ע"ש. והנה מש"כ רבינו אע"פ שנאמר בתורה ויעש לאביו אבל כו' הוא בירושלמי מו"ק פ"ג ה"ה מנין לאבל מה"ת שבעה ויעש לאביו אבל שבעת ימים ולמידין דבר קודם למתן תורה (בתמיה) שמא משניתנה תורה נתחדשה הלכה, וע"ש בפ"מ. ומש"כ רבינו ומשה רבינו תקן להם לישראל כו' הוא בירושלמי כתובות פ"א ה"א משה התקין שבעת ימי המשתה ושבעה ימי האבל ע"ש:

## פרק ב

### הלכה ד

**כיצד הרי שמת בן בנו כו'**. ובהשגות א"א לא מחוור דבנו עצמו מדרבנן הוא, ועי' בלח"מ דנוסחא משובשת נזדמנה לו להר"א בדברי רבינו שהיה כתוב בן בן בנו כו', ולא אדע הא רבינו כתב ג"כ או אחי בנו וזה לא משכחת אלא באחיו מאמו וא"כ שפיר השיג הראב"ד דהא בנו עצמו אינו מחוייב להתאבל עליו אלא מדבריהם:

## פרק ג

### הלכה א

**ואחד המת ואחד שאר הטומאות הפורשות מן המת שנאמר לנפש כו'**. עי' בכ"מ ואין דבריו נראין כי מנין לו לרמב"ם לבנות בנין חדש שלא כדברי הברייתא. אכן הנכון הוא כי רבינו ז"ל ברייתא אחרת הוא שראה והנה היא כתובה בפסיקתא ז"ל אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים לנפש לא יטמא להביא רביעית דם שתצא מן המת שהוא בלא יטמא עכ"ל. והובאה רישא דהוי ברייתא ביבמות (דף קי"ד) ולפי ברייתא זו תתחייב לומר שגם שאר טומאות הפורשות מן המת מתרבות מן לנפש שהרי דורש כפל ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים והדבר פשוט אצלי שנעלמה ברייתא זו מעיני הכ"מ והראיה שכתב בפ' זה הי"ב וז"ל כהן קטן הרי הגדולים כו' בפירש"י אמור ואמרת כו' הנה ממה

שמוכיח דין זה מדברי רש"י ולא מדברי הברייתא אתה יודע שלא ידע הברייתא. אוה"ח עה"ת פ' אמור:

**במל"מ** וזכורני שראיתי במקום אחד דכשגלו לבבל הוליכו עמהם אפר הפרה. כ"ה בתוספתא פ"ב דפרה רש"א אפרן ירדה עמהן לבבל:

## הלכה ה

**המטמא את הכהן כו'**. הכ"מ לא הראה שום מקור לזה וכיו"ב כתב רבינו ג"כ לעיל בפ"י מה' כלאים הל"א לענין המלביש את חבירו כלאים ועי' בלח"מ שתמה ע"ז דמנ"ל לרבינו ד"ז בכאן וגבי כלאים דלוקה המלביש או המטמא אם הלובש או המתטמא שוגג ואם היה מזיד פטור וסיים ואולי היה לו לרבינו שום מקום אשר נתלה בו ואנכי לא ידעתי, ועי' באוה"ח עה"ת פ' אמור מש"כ בזה, ועי' בב"ח יו"ד סי' ש"ג שהביא דברי התוספתא בפ"ג דמכות המלביש את חבירו כלאים והמטמא את הנזיר אע"פ שהמלביש מזיד ומטמא מזיד חייב היו שניהם שוגגין פטור וכתב שם הב"ח דרבינו מפרש דה"פ אע"פ שגם המלביש מזיד ומטמא מזיד אפ"ה הלבוש והנטמא חייב בלבדו והמלביש פטור ע"ש וכתב שם עוד דצריך להגיה בסיפא שניהם שוגגין שניהם פטורין אחד שוגג ואחד מזיד שוגג פטור ומזיד חייב ע"ש טעמו ומזה הוא מקור דברי רבינו בהל' כלאים, ועי' בפ"ה מהל' נזירות ה"כ מה שהקשיתי עליו משם ומצאתי כעת בביאור הגר"א ביו"ד סי' ש"ג דל"ג בתוספתא והמטמא את הנזיר אלא והמטמא את הכהן וע"פ גי' זו גם דברי רבינו בכאן מבוארין בהתוספתא, ועי' ג"כ בק"א בתו"כ פ' שמיני פ"ה ברייתא א' שהביא מקור לדברי רבינו הללו משם:

## הלכה ו

**או שנכנס לשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע עליו גג השידה שהרי טומאה וביאה כו'**. עיין בדברי רבינו בפ"ה מה' נזירות הי"ח שם כתב רבינו ובא חבירו ופרע גג התיבה מעליו מדעתו וכתב שם הכ"מ כלומר שאם פרעה שלא מדעתו אנוס הוא ופטור וצ"ע למה לא כתב רבינו גם כאן כן:

## הלכה יב

**כהן קטן הרי הגדולים כו'**. וכתב הכ"מ בפרש"י כו'. ובאמת הוא ברייתא ערוכה ביבמות דף קי"ד כמ"ש בה"א:

## פרק ד

### הלכה ב

**וסובלין את המת על הכתף עד בה"ק**. וכתב הכ"מ אורחא דמלתא נקט כו', אבל קשה לומר כן על רבינו דידוע דרבינו כתב חיבורו הכל בכתב מיד ה' עליו השכיל וכל דבריו מזוקקים שבעתים. אולם בס' דרשות מהר"י אבן שועיב פ' ויחי הביא בשם הרמב"ן שכתב שיש ללמוד משם עשרה דברים ואחד מהם שלא לישא בבהמות כ"א על כתף כמ"ש שם וישאו אותו בניו כי הנצרך לשאת אותו בסוסים הוא עונש כמו שמצינו (מלכים ב' י"ד ובד"ה ב' כ"ה) ומעת אשר סר אמציהו מאחרי ה' ויקשרו עליו קשר כו' וישאהו על הסוסים כו' ע"ש, ונראה שזה הוא ג"כ דעת רבינו ודבריו הם בדיוק:

### הלכה ט

**וחייב לישב על מטה כפויה**. ובהשגות א"א לא ראיתי שורש לזה, ועי' בכ"מ שנדחק בזה ולא הראה הדבר מפורש, ועי' בטור יו"ד סי' שפ"ז שהיה גירסתו בדברי רבינו בכאן שצריך לישן ע"ג מטה כפויה. ובאמת הדברים מבוארים בירושלמי פ"ג דמו"ק ה"ה דאיתא שם ומניין לכפיית המטות ר"ק בשם ר"י וישבו אתו לארץ על הארץ אין כתיב כאן אלא וישבו אתו לארץ אלא דבר שהוא סמוך לארץ מיכן שהיו ישינין על מטות כפויות וע"ש עוד:

## פרק יג

### הלכה ג

**ואין המנחמין כו'**. עי' בלח"מ ועי' בילקוט איוב פ' ב' שם נמצא מימרא זו, ועי' בחי' מהרל"ח ביו"ד סי' שפ"ז:

## פרק יד

### הלכה א

**מצות עשה של דבריהם לבקר חולים ולנחם אבלים**. וכתב הכ"מ מצות עשה של דבריהם ע"כ. ולא הראה מקור לזה והרמב"ן בהשגותיו על סה"מ בשורש הראשון תשובה ג' דעתו דביקור חולים וניחום אבלים הם מ"ע של תורה וכ"ה דעת ה"ר יונה בפ"ג דברכות ע"ש. אולם נראה דרבינו הוציא זה דניחום אבלים הוא רק מדבריהם מסנהדרין דף ע' ע"ב ע"מ דאיתא במשנה שם אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה אינו נעשה בן סו"מ ומפרש שם בגמ' דבר שהוא מצוה תנחומי אבלים ופירש"י דאע"ג דתקנתא דרבנן

בעלמא הוא דאי מרישא הו"א חבורת מצוה היינו כהנים שאוכלין קדשים או פסחים ע"כ. ודברי רש"י מוכרחים דתנחומי אבלים אינו אלא מדרבנן דאל"כ הא כבר תני לה ברישא אכל בחבורת מצוה וגם דבודאי דמי לדבר עבירה דמפרש שם בגמ' דהוא תענית ציבור דאינו אלא מדרבנן כמו שפרש"י שם וכ"נ שביאר רבינו גמ' זו שכ"כ בפ"ז מה' ממרים ה"ב כיצד אכל אכילה זו המכוערת עם החבורה הרעה שאוכל עמהם בדבר מצוה כו' אפי' אכלו בתנחומי אבלים שהוא מצוה מדבריהם ה"ז פטור, ומזה הוא מקור דבריו שבכאן:

**ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להן שיעור**. הכ"מ לא ציין שום מקור לזה והוא במשנה פ"ק דפאה מ"א אלו דברים שאין להם שיעור כו' וגמילות חסדים ובירושלמי שם הדא דתימר בגופו אבל בממונו יש לו שיעור, וע"ש בגה"ש:

## הלכה יב

**קוברין מתי עכו"ם ומנחמין אביליהם ומבקרין חוליהם מפני דרכי שלום**. וכתב הכ"מ בס"פ הנזקין דס"א, והנה שם איתא ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום אבל מ"ש רבינו ומנחמין אביליהם לא נמצא שם, אבל כ"ה בתוספתא סופ"ג דגיטין מנחמין אבילי כותים מפני דרכי שלום: